

Спеціалізованій вченій раді
Д 79.051.04
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора
Васильєвої Тетяни Анатоліївни
на дисертаційну роботу Євтушенко Юрія Вікторовича
на тему: «Фінансовий механізм розвитку житлового будівництва в
Україні», подану на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю
08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження

В сучасних умовах господарювання в будь-якій державі світу житлове будівництво відіграє важливу роль у функціонуванні національної економіки, адже є важливою сферою економічної діяльності та матеріальною основою умов життя населення. Належне функціонування сфери житлового будівництва забезпечує основні якісні параметри експлуатації житлового фонду, а отже визначає його технічний рівень, оснащення та загальний комфорт, що формує відповідні умови проживання для громадян держави та рівень забезпечення їх житлом. Всі держави світу пройшли тривалі процеси реформування сфери житлового будівництва, застосовуючи як нові інноваційні технології будівництва житла, так і сучасні технології фінансування.

Потреба в житлі є фундаментальною, виникає з моменту народження людини та зберігається протягом всього життя, визначаючи як умови проживання, так і можливість реалізації потенціалу окремої людини. Тому умови проживання населення держави визначають як можливості розвитку національної економіки, так і формують майбутні перспективи. В умовах сьогодення в Україні умови життя населення залишаються незадовільними через низький рівень забезпеченості житлом, низьку якість житлових приміщень та неефективну державну політику фінансування житлового будівництва. Поряд з цим, активні бойові дії на значних територіях нашої держави, посилили дані тенденції, адже руйнування та знищення житлового фонду та інфраструктури актуалізували питання пошуку додаткових фінансових ресурсів для забезпечення потреби в житлі значної кількості громадян. За таких умов ефективне функціонування фінансового механізму розвитку сфери житлового будівництва має вирішальне значення для функціонування всієї економіки України.

Для України процес удосконалення теоретико-методологічних засад функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва є достатньо новим і вкрай важливим науковим завданням. Актуальність теми

дослідження Євтушенко Юрія Вікторовича посилюється різноманіттям існуючих підходів і складністю процесу функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва, що і визначило вибір автором теми наукового дослідження та її мети, яка полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва та розробці практичних рекомендацій щодо його трансформації в сучасних умовах, формування необхідних передумов розвитку сфери житлового будівництва України у цілому.

З цих позицій реалізація зазначених напрямів вимагає розробки та удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва, функціонування якого дозволить створити передумови для якісного розвитку сфери житлового будівництва та визначити майбутні перспективи фінансової системи держави, національної економіки країни в цілому.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі фінансів, банківської справи та страхування Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами: «Розробка механізму фінансування інноваційного відновлення стратегічно важливих секторів економіки України у післявоєнний період (номер державної реєстрації 0123U104318, 2023-2026 рр.), у межах якої автором поглиблено теоретико-прикладні положення функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва; «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317, 2023-2026 рр.), де дисертантом обгрунтовано концептуальні положення розвитку системи фінансового забезпечення житлового будівництва в умовах становлення цифрової економіки; «Теоретико-прикладні положення розвитку ринку кредитних послуг в умовах макроекономічної нестабільності та повоєнного відновлення економіки» (номер державної реєстрації 0123U104319, 2023-2026 рр.), в рамках якої автором розглянуто сутність, переваги та недоліки використання кредитного фінансування житлового будівництва в сучасних умовах.

Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та новизна

Зміст дисертаційної роботи та автореферату дисертації, опублікованих наукових праць Євтушенко Юрія Вікторовича свідчить, що ключові положення, висновки і пропозиції, що виносяться на захист, сформульовані автором самостійно і повністю відображають його власні здобутки.

Обгрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих у дисертації, підтверджується коректним використанням сучасних методів, зокрема: метод контент-аналізу; методи абстрагування та

систематизації; методи спостереження, аналізу, синтезу, статистичні методи; евристичні методи, логічного узагальнення, моделювання; історико-логічний метод; методи узагальнення, індукції, дедукції; економетричні методи; графоаналітичні методи.

Достовірність отриманих результатів підтверджується апробацією основних результатів на всеукраїнських і міжнародних конференціях, семінарах, багатьма опублікованими науковими працями, опрацюванням великого обсягу статистичної, аналітичної, інструктивної, законодавчо-нормативної інформації.

Теоретико-методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні дослідження, представлені в працях українських і іноземних вчених з теорії фінансів, кредиту та інвестицій. До їх числа відносяться базові концепції теорій фінансів, фінансового механізму та фінансового забезпечення.

В процесі дослідження трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва автором використовувалися різні підходи, а саме системний підхід – для опису теоретико-методологічних положень функціонування системи фінансового забезпечення житлового будівництва; системно-інтеграційний підхід – для обґрунтування нової парадигми трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва в сучасних умовах; інституціональний підхід – для розробки інституціональної платформи розвитку системи фінансового забезпечення житлового будівництва в умовах дефіциту фінансових ресурсів, цифровізації та економічної турбулентності.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові й законодавчі акти України, аналітична інформація науково-дослідних установ щодо розвитку житлового будівництва в сучасних реаліях, наукові праці провідних вітчизняних та закордонних учених і практиків, статистичні матеріали та звітні дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Національного банку України, Міністерства економіки України, матеріали інформаційно-аналітичних бюлетенів, ресурсів мережі Інтернет, авторські напрацювання.

Зазначене дозволило автору розробити теоретико-методологічні положення трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва на основі комбінації системного, системно-інтеграційного та інституційного підходів; удосконалити методологічні підходи до фінансового забезпечення розвитку житлового будівництва; обґрунтувати можливі форми фінансування житлового будівництва; визначити інституціональне забезпечення функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва; провести моделювання розвитку житлового будівництва в умовах макрофінансової нестабільності.

Зміст та висновки проведеного дисертантом дослідження свідчать про достатню обґрунтованість та достовірність наукових положень, відображених у дисертаційній роботі. Дослідження є системним і глибоким, має теоретичну новизну і практичну значущість.

Наукова і практична значимість одержаних результатів

Наукові положення і практичні рекомендації, представлені у дисертації, спрямовані на розроблення теоретико-методологічних засад, методичного забезпечення та науково-практичних підходів до удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва. Вони чітко визначені, спираються на ґрунтовне опрацювання великої кількості наукових праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Пріоритет розробок автора в цій сфері підтверджується багатьма науковими працями.

Практична значущість дисертації полягає в тому, що на основі використання методології системного підходу обґрунтовано особливості функціонування системи житлового будівництва та системи фінансового забезпечення, конкретизовано онтологічні засади їхнього розвитку. Це дозволило обґрунтувати зміст системи фінансового забезпечення розвитку житлового будівництва, визначити компоненти такої системи, описати їхній взаємозв'язок та виокремити основні передумови й напрями розбудови зазначеної системи. Таку систему запропоновано розглядати як сукупність компонентів, які забезпечують можливість залучення, розподілу, обміну та використання фінансових ресурсів з метою формування належного рівня фінансування економічних суб'єктів, які беруть участь у спорудженні об'єктів, їх реконструкції, розширенні, добудови, реставрації та ремонту.

До числа найбільш істотних результатів дисертації необхідно віднести.

У дисертаційній роботі проведено дослідження основних форм фінансування. Розглянуто зміст кредитного фінансування житлового будівництва, виокремлено особливості використання цієї форми фінансування, її переваг та недоліків, що дозволило конкретизувати напрями стимулювання іпотечного кредитування, обґрунтувати інституційні засади розвитку такого виду кредитування для активізації функціонування системи фінансового забезпечення розвитку житлового будівництва (с. 75-85);

Сформульовано концепцію системно-інтеграційної парадигми трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва, обґрунтування якої зумовлено зміною світоглядних імперативів до здійснення стимулювання такого розвитку, а зміст якої полягає у трансформації наукових та прикладних підходів до формування моделі зазначеного механізму з урахуванням сучасного інституціонального простору його функціонування та нових поведінкових патернів суб'єктів, гармонійного поєднання їхніх інтересів і задоволення потреб в умовах соціальних та економічних шоків на основі дотримання принципів цілісності, взаємоузгодженості, адаптивності, стійкості та сталості(с. 139-144).

Запропоновано концептуальний підхід до обґрунтування фінансової політики сфери житлового будівництва в умовах воєнного стану, згідно з яким трансформація фінансових можливостей усіх учасників відбувається за рахунок виокремлення трьох типів фінансової політики, а саме: стимулюючої, поміркованої, стримуючої. Такий підхід дозволив сформулювати

відповідне фінансове середовище, обґрунтувати доцільність поєднання різних фінансових інструментів, що у підсумку сприятиме нарощенню фінансового та інвестиційного потенціалу розвитку житлового будівництва, визначатиме стан житлового фонду країни (см. 260-270).

Поглиблено теоретико-прикладні положення розробки та впровадження житлової політики, що реалізовано через дослідження підходів до розгляду її сутності, етапів формування (I етап – до 1917 р.; II етап – 1917-1990 рр.; III етап – 1991-2022 рр.; IV етап – 2022 р. і до тепер), напрямів фінансового забезпечення реалізації, ролі в загальній моделі фінансової політики держави, що дало можливість обґрунтувати алгоритм розробки та провадження фінансової політики розвитку системи житлового будівництва в умовах економічних та соціальних шоків (с.271-273).

Систематизовано та розширено напрями активізації розвитку системи фінансового забезпечення житлового будівництва, які були виокремлені на основі результатів економетричного моделювання впливу макрофінансових чинників (офіційний курс валюти; рівень середньої заробітної плати; рівень інфляції; обсяг іпотечних кредитів) на функціонування такої системи. Результати такого дослідження дозволили конкретизувати найбільш пріоритетні з позиції їх впровадження напрями стимулювання економічної діяльності суб'єктів господарювання в межах зазначеної системи (с.329-342).

Результати дисертації мають практичну цінність. Це обумовлено тим, що основні теоретико-методологічні положення дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних пропозицій, які спрямовані на забезпечення ефективного функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва.

Суттєве значення при обґрунтуванні наукових і практичних положень дисертаційної роботи має їх обговорення на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях у містах: Київ, Чернігів, Одеса, Житомир.

Значимість дослідження для науки і практики, впровадження наукових результатів, напрями їх подальшого використання

Обґрунтовані в дисертаційній роботі Євтушенко Ю.В. наукові положення дозволили поглибити теоретико-методологічні засади та розробити на цій основі методологічні та науково-практичні підходи щодо удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва.

Значимість дослідження визначається актуальністю поставлених завдань, досягнутим рівнем розробленості проблематики, узагальненням, осмисленням вітчизняного досвіду функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва, обґрунтуванням можливих форм фінансування розвитку житлового будівництва, умов, форм та інструментів.

Отримані результати забезпечують поглиблення теорії фінансів, можуть бути застосовані при формуванні концептуальних основ житлової політики, що базується на узгодженні фінансових інтересів суб'єктів житлового будівництва та потенційних власників житла. Отримані висновки

є внеском у розвиток наукових положень про архітектуру фінансового механізму розвитку житлового будівництва в умовах значної потреби в фінансових ресурсах.

Наукові результати, висновки і рекомендації дисертаційної роботи суттєво збагачують теорію і практику комплексом нових методичних та методологічних положень удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва в Україні.

Отримані дисертантом наукові результати щодо удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва знайшли практичне використання в діяльності Підкомітету Верховної Ради України з питань соціального захисту і реабілітації осіб з інвалідністю та регулювання діяльності їх підприємств і громадських об'єднань, у частині врахування пропозицій автора щодо підвищення ефективності функціонування інституційної моделі державного регулювання удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва (довідка №110д9/9-2024/254817 від 15.11.2024); Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної військової адміністрації, при розробці Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, зокрема використаний концептуальний підхід автора щодо обґрунтування напрямів удосконалення фінансової політики сфери житлового будівництва в умовах воєнного стану (довідка №05.02-31/1991 від 13.12.2024 р.); АТ «Райффайзен Банк Аваль», при розробці та удосконаленні методологічного забезпечення процесу управління кредитно-інвестиційними ризиками розвитку житлового будівництва (довідка № Д1-В34/47/3712 від 11.10.2024 р.); АТ «А-БАНК», у частині використання запропонованих дисертантом напрямків підвищення ефективності функціонування системи фінансового забезпечення розвитку житлового будівництва (довідка № F16A16-RF38-BAP7-1638 від 16.10.2024 р.); ТОВ «ІНЕКС РЕАЛ», у частині використання пропозицій автора щодо поглиблення в сучасних умовах взаємодії між будівельними компаніями, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими організаціями та міжнародними партнерами (довідка №№ 128 від 23.12.2024 р.); ТОВ «АГРОБУД-ВМ», щодо врахування у своїй роботі наукових результатів, які отримані здобувачем, у напрямку обґрунтування векторів розвитку іпотечного кредитування (довідка № 4 від 3 січня 2025 р.); в навчальному процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» під час викладання таких освітніх компонент: «Фінанси», «Фінансова архітектура», «Кредитний менеджмент», «Ринок кредитних послуг» (довідка № 202/08-1886/ВС від 30.08.2024 р.).

Зміст дисертації, її завершеність та зауваження щодо її оформлення

Мета дисертаційної роботи полягає в узагальненні теоретико-методологічних засад функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва та розробці прикладних рекомендацій щодо його трансформації в сучасних умовах для досягнення високої результативності функціонування сфери житлового будівництва в Україні. Досягнення

вказаної мети забезпечене чіткою постановкою і виконанням багатоаспектних завдань наукового пошуку. Саме визначенням мети та комплексом поставлених завдань обумовлена структурна логіка дисертаційного дослідження, яка відзначається виваженістю і послідовністю викладення матеріалу.

У першому розділі дисертації автором розкрито сутність фінансового забезпечення житлового будівництва та особливості його здійснення (с. 32-40); розглянуто структуру будівельної галузі (с. 42-44); наведено авторське визначення категорії «фінансове забезпечення житлового будівництва» (с.45); представлено структуру фінансового механізму розвитку житлового будівництва (с. 53- 61); визначено принципи фінансового механізму розвитку житлового будівництва (с. 65-66) та розкрито зміст основних функцій (с. 68-69), наведено схему класифікації форм фінансування (с. 75-79), досліджено переваги та недоліки змішаної форми фінансування житлового будівництва (с. 87-88).

У другому розділі наукового дослідження обґрунтована необхідність трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва, як складної сукупності економічних та фінансових відносин, які виникають у процесі створення та використання житлового фонду. Автором запропоновано схему дослідження трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва на основі використання системного, системно-інтеграційного та інституційного підходів, що дозволило визначити основні принципи проведення дослідження фінансового механізму розвитку житлового будівництва (с. 99-102; с. 110-112). Також представлено систему житлового будівництва, яка функціонує у відкритому економічному просторі та взаємодіє з іншими економічними системами та суб'єктами, проте є умовною, оскільки врахувати всі компоненти й усіх суб'єктів, які беруть участь у розвитку такої системи, дуже складно (с. 121-123), що дозволило сформулювати схему фінансового забезпечення житлового будівництва (с. 126-129). Запропоновано розглядати системно-інтеграційну парадигму трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва як зміну наукових та прикладних підходів до формування моделі фінансового механізму розвитку житлового будівництва з урахуванням сучасного інституціонального простору його функціонування, нових поведінкових патернів його суб'єктів, гармонійного поєднання їхніх інтересів і задоволення потреб в умовах соціальних та економічних шоків на основі дотримання принципів цілісності, взаємоузгодженості, адаптивності, стійкості та сталості (с. 141-143).

У третьому розділі дисертації досліджено сучасні тенденції фінансування сфери житлового будівництва в Україні на основі аналізу сучасного стану, що дозволило визначити ключові складові сфери будівництва та визначити місце сфери житлового будівництва в забезпеченні національної безпеки держави (с. 149-151), запропоновано модель графічної інтерпретації наявності часових розривів у процесах житлового будівництва (с. 153-155). Акцентовано увагу на недостатності фінансового забезпечення

сфери житлового будівництва, як однієї з ключових перешкод результативного функціонування національної економіки; доведено, що стан житлового фонду країни безпосередньо корелюється зі станом національної економіки, середнім рівнем доходів її громадян, рівнем їх купівельної спроможності (с. 216-231).

У четвертому розділі наведені науково-концептуальні положення формування організаційно-економічного забезпечення розвитку житлового будівництва, що дозволило сформувати організаційно-економічний механізм розвитку житлового будівництва України (с. 241–243); визначено алгоритм управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання житлового будівництва (с. 249-250); наведено порівняльну характеристику підходів до трактування категорії «фінансова політика» (с. 260-261), що дозволило визначити роль фінансового забезпечення у стимулюванні розвитку житлового будівництва (с.266-267) та обґрунтувати алгоритм побудови фінансової політики розвитку житлового будівництва (с.269-271). Окрему увагу приділено процесу функціонування фінансового механізму розвитку державно-приватного партнерства у сфері житлового будівництва в Україні (с.283-285) та ролі інституційного забезпечення у трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва (с. 293-295).

У п'ятому розділі обґрунтовано науково-прикладні положення удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва, що дозволило визначити концептуальні положення трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва, а саме через особливості адаптивного фінансового механізму розвитку житлового будівництва (с. 320-322); запропоновано адаптивний фінансовий механізм розвитку житлового будівництва (с. 322-324); обґрунтовано його основні принципи, серед яких виділено: принцип системності; принцип гнучкості; принцип стійкості; принцип диверсифікації; принцип транспарентності; принцип інноваційності; принцип ефективності (с. 324-326); сформовані основні напрямки підвищення ефективності функціонування системи фінансового забезпечення розвитку житлового будівництва (с.329-331), визначено концептуальні положення здійснення реновації житлового фонду та запропоновано модель її фінансування в Україні (с. 339-345); здійснено моделювання розвитку житлового будівництва в умовах макрофінансової нестабільності (с. 348-364).

Висновки концептуального, теоретико-методологічного, методичного та науково-практичного характеру, зроблені здобувачем за результатами дисертаційного дослідження, вважаємо аргументованими і послідовними (с. 367-372).

Таким чином, подана до захисту дисертація Євтушенко Юрія Вікторовича є логічним, послідовним за структурою та повністю завершеним дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог та підпорядкованим головній меті – розробленню теоретико-методологічних засад, методичного забезпечення та науково-практичних підходів до удосконалення фінансового механізму розвитку житлового будівництва в Україні.

Повнота висвітлення положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Положення і результати наукових досліджень, виконаних Євтушенко Юрія Вікторовича та покладених в основу дисертації, апробовані та отримали схвалення на багатьох міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Наукові положення, висновки і пропозиції, сформульовані та обґрунтовані в дисертації, належать особисто автору.

За результатами дослідження опубліковано 37 наукових праць, з яких: 24 статті в наукових виданнях (з них: 4 – у зарубіжних наукових виданнях (Web of Science та Scopus); 20 – у наукових фахових виданнях України; 9 тез доповідей та матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій). Загальний обсяг наукових праць становить 47,8 д.а., з яких 42,2 д.а. належить особисто автору.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Натомість, аналізуючи зміст дисертації, варто звернути увагу на дискусійний характер окремих положень, які можуть стати предметом обговорення під час публічного захисту:

1. У підрозділі 1.1 «Сутність фінансового забезпечення житлового будівництва та особливості його здійснення» (с. 36-40) автор наголошує, що дослідження змісту основних концепцій трактування «фінансового забезпечення» як окремої економічної категорії дало можливість виокремити такі підходи до розгляду її сутності: процесний, системний, комплексно-комунікативний, методичний. Проте, на нашу думку, не визначено, який з підходів покладено в основу авторського визначення сутності категорії «фінансове забезпечення».

2. У підрозділі 1.2 «Фінансовий механізм розвитку житлового будівництва: сутність та змістовні ознаки» (с.61-62) автором визначено умови розвитку житлового будівництва, сутність яких полягає в узгодженні фінансових інтересів учасників ринку нерухомості через пошук оптимальної ціни через збалансування попиту та пропозиції з урахуванням фінансових можливостей всіх суб'єктів сфери житлового будівництва. На нашу думку, варто більш детально обґрунтувати передумови, за яких можливе досягнення врахування фінансових інтересів учасників ринку нерухомості, з врахуванням дії інших факторів зовнішнього середовища.

3. У підрозділі 1.3. «Форми фінансування житлового будівництва» автором значну увагу приділено формам фінансування житлового будівництва (с.78), серед яких виділено самофінансування, пайове фінансування, кредитне фінансування, бюджетне фінансування, змішане фінансування. Проте, автор наголошує (с. 87-89) на доцільності використання в сучасних умовах саме змішаної форми фінансування житлового будівництва. На нашу думку, доцільно було б більш детально розкрити у чому саме полягає цінність запропонованої форми фінансування, а також

обґрунтувати її роль у забезпеченні результативності функціонування житлового будівництва.

4. У підрозділі 2.2. «Система фінансового забезпечення житлового будівництва» (с. 127-128) автором розкрито сучасні особливості системи фінансового забезпечення житлового будівництва, та визначено її окремі рівні, зокрема: національний, регіональний та мікрорівень. На нашу думку, варто при визначенні окремих рівнів фінансування житлового будівництва більш детально враховувати потреби окремих регіонів з точки зору фінансового забезпечення розвитку житлового будівництва з урахуванням ситуації, в якій вони опинились в умовах військові агресії.

5. Підрозділ 3.2 та 3.3. за змістом є ширшими за назву і містять значний обсяг емпіричних фактів та висновків про динаміку ключових тенденцій функціонування та фінансування сфери житлового будівництва в Україні. Проте, на нашу думку, доцільно було б акцентувати більше уваги на детермінантах, а саме причинах, які зумовили наявність поточного стану сфери житлового будівництва, а також на оцінці фінансових ризиків фінансування розвитку житлового будівництва в сучасних умовах з урахуванням сучасних викликів.

6. У підрозділі 4.2. «Житлова політика: сутність та її роль у формуванні й реалізації системи фінансової політики розвитку житлового будівництва» (с. 272) наведено періодизацію розвитку знань про етапи становлення та розвитку житлової політики в Україні, та визначено чотири етапи. На нашу думку, варто уточнити, які саме критерії були покладені в основу виокремлення кожного з даних етапів, та визначити їх специфічні особливості, які вплинули на процес реалізації житлової політики в Україні.

7. У підрозділі 4.2 «Житлова політика: сутність та її роль у формуванні й реалізації системи фінансової політики розвитку житлового будівництва» (с. 267) автором визначено роль фінансового забезпечення у стимулюванні розвитку житлового будівництва, зокрема визначено типи фінансової політики сфери житлового будівництва: стимулюючої, поміркованої та стримуючої. Проте не зазначено, який тип фінансової політики реалізується на сьогодні в Україні, і який з типів можливий для реалізації в майбутньому.

8. У підрозділі 4.3 «Інституційне забезпечення функціонування фінансового механізму розвитку житлового фонду» дисертації автором визначено роль інституційного забезпечення у трансформації фінансового механізму розвитку житлового будівництва (с. 293-295) та запропоновано інституціональну платформу фінансового забезпечення сучасного розвитку житлового будівництва (с. 295-297), проте не проведено дослідження, наскільки відповідає рівень інституційного забезпечення потенціалу розвитку житлового будівництва в сучасних умовах.

Однак, необхідно зазначити, що вищенаведені зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи Євтушенка Юрія Вікторовича, їх треба розглядати як побажання щодо напрямів подальших наукових розробок.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Євтушенко Юрія Вікторовича на тему «Фінансовий механізм розвитку житлового будівництва в Україні», є завершеною, самостійною науковою працею, у якій отримані нові, науково обгрунтовані результати, що сприяють вирішенню наукового завдання, – розроблення теоретичних і методологічних засад, методичного забезпечення та науково-практичних підходів до формування та ефективного функціонування фінансового механізму розвитку житлового будівництва в Україні.

Автореферат є ідентичним до змісту дисертації. Зміст опублікованих наукових праць здобувача та автореферату достатньо повно відображають основні положення дисертаційної роботи.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки і пропозиції є достатньо обгрунтованими та підтверджуються результатами досліджень.

За актуальністю, змістом, повнотою вирішення поставлених завдань, науковою новизною отриманих результатів і фаховим спрямуванням дисертаційна робота «Фінансовий механізм розвитку житлового будівництва в Україні» відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р., а її автор, Євтушенко Юрій Вікторович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
професорка кафедри фінансових
технологій і підприємництва
Сумського державного університету
Міністерства освіти і науки України

Т.А. Васильєва

Після д.е.н., професора Т.А. Васильєвої
завіряю *Вчений секретар*

А.Г. Рубан